

Μετά την καταχώρηση της υπό κρίσης αίτησης, και συγκεκριμένα στις 9.4.24, η Αιτήτρια υπέβαλε το Αίτημα παράτασης αρ. 11 με βάση το Άρθρο 44.1 της Σύμβασης, ζητώντας παράταση 365 ημερολογιακών ημερών (Τεκμήριο 17 της Σ.Ε.Δ. Αριστοτέλους).

Ο κ. Αριστοτέλους επισυνάπτει, ως Τεκμήριο 7 στην Ε.Δ. Αριστοτέλους, δύο Πίνακες. Στον πρώτο καταγράφονται 15 εκκρεμότητες / θέματα που επιλύθηκαν, κατ' ισχυρισμό της Αιτήτριας, μετά τη συμβατική ημερομηνία ολοκλήρωσης του Έργου (29.11.23) και στον δεύτερο, 29 εκκρεμότητες / θέματα που εξακολουθούν να υφίστανται, σημειώνοντας παράλληλα τον αριθμό των ημερών που τα θέματα εκκρεμούν (μέσος όρος 315 μέρες). Οι εκκρεμότητες που συνεχίζουν να υπάρχουν επηρεάζουν, κατά την Αιτήτρια, την ολοκλήρωση του Έργου και η άρνηση και/ή παράλειψη και/ή αδιαφορία του Μηχανικού να ανταποκριθεί έγκαιρα στις υποβολές της Αιτήτριας προκαλεί καθυστέρηση για την οποία δεν ευθύνεται η Αιτήτρια. Ισχυρίζεται περαιτέρω η Αιτήτρια ότι ο μέσος χρόνος ανταπόκρισης του Μηχανικού στα Αιτήματα της για παράταση χρόνου αρ. 1 έως 6 ήταν 176,5 μέρες ή 5,9 μήνες (Τεκμήριο 8 της Ε.Δ. Αριστοτέλους) και ότι η κωλυσιεργία και η αδιαφορία των Καθ' ων και/ή του Μηχανικού στην τοποθέτηση επί των αιτημάτων παράτασης χρόνου αποπεράτωσης καθώς και στην τοποθέτηση επί των εκκρεμοτήτων και η υπέρμετρη καθυστέρηση έχει ξεπεράσει κατά πολύ τη χρονική περίοδο που θα μπορούσε να θεωρηθεί ως εύλογος χρόνος για εξέταση και τοποθέτηση επί οποιουδήποτε αιτήματος.

Είναι συναφώς η θέση της Αιτήτριας ότι ο Μηχανικός καθυστερεί να απαντήσει στα Αιτήματα παράτασης αρ. 9 και 10 και ότι δεν έχει επιλύσει τις ουσιαστικές εκκρεμότητες που καταγράφονται στο Τεκμήριο 7 της Ε.Δ. Αριστοτέλους και οι οποίες εμποδίζουν την Αιτήτρια να καθορίσει την ημερομηνία ολοκλήρωσης του Έργου, ενώ οι Καθ' ων αποκόπτουν αυθαίρετα ρήτρα αποζημίωσης για δήθεν καθυστερήσεις (βλ. παρ. 15 της Σ.Ε.Δ. Αριστοτέλους). Κατ' επέκταση, ισχυρίζεται πως δεν πρέπει να επιβάλλεται ρήτρα αποζημίωσης, αφενός, επειδή ο χρόνος ολοκλήρωσης του Έργου κατέστη απροσδιόριστος λόγω της κωλυσιεργίας του Μηχανικού και αφετέρου, επειδή η καθυστέρηση οφείλεται στην παράλειψη του Μηχανικού να τοποθετηθεί έγκαιρα επί των εκκρεμοτήτων και θεμάτων για τα οποία η Αιτήτρια αναμένει απάντηση.

Είναι η θέση της Αιτήτριας, ότι οι Καθ' ων η αίτηση έχουν παραβιάσει τα Άρθρα 6.3 και

6.4²⁰ της Σύμβασης, καθώς και το Άρθρο 44.1²¹ (Τεκμήριο 2 της Ε.Δ. Αριστοτέλους) σε συνάρτηση με την Εγκύκλιο αρ. 1 της ΚΕΑΑ²² (Τεκμήριο 11 της Ε.Δ. Αριστοτέλους), η οποία αποτελεί, όπως αναφέρεται σε αυτή, ένα Εγχειρίδιο που ετοιμάστηκε από την ΚΕΑΑ και απευθύνεται προς τις Αναθέτουσες Αρχές (στις οποίες περιλαμβάνονται οι Καθ' ων η αίτηση), για σκοπούς τυποποίησης και ομοιόμορφου χειρισμού, της αξιολόγησης των χρονικών και οικονομικών απαιτήσεων που υποβάλλονται από Εργολάβους.

Η Αιτήτρια παραπέμπει περαιτέρω σε απόσπασμα από το σύγγραμμα **Keating on Building Contracts**, 5^η έκδοση, σελ. 231, όπου αναφέρονται τα εξής:

«If the employer prevents the completion of the works in any way, as, for example, by failing to give possession of the site or to provide plans at the proper time, or by interfering improperly through his agent in the carrying out of the works, or by ordering extras which necessarily delay the works, or by failing

²⁰ «Εάν, λόγω παράλειψης ή αδυναμίας του Μηχανικού να εκδώσει, εντός εύλογου υπό όλες τις περιστάσεις χρόνου, οποιαδήποτε σχέδια, πληροφορίες, οδηγίες ή εγκρίσεις για τα οποία έχει δοθεί ειδοποίηση από τον Εργολάβο σύμφωνα με το εδάφιο 6.3, ο Εργολάβος υποστεί καθυστέρηση και/ή επιπλέον έξοδα τότε ο Μηχανικός οφείλει, αφού διαβουλευθεί με τον Εργοδότη και τον Εργολάβο, να προσδιορίσει:

(α) τυχόν παράταση χρόνου που δικαιούται ο Εργολάβος σύμφωνα με το άρθρο 44, και
(β) το ποσό που δικαιούται ο Εργολάβος για τα έξοδα αυτά, το οποίο θα προστεθεί στο Ποσό Συμβολαίου, και να ειδοποιήσει σχετικά τον Εργολάβο, με κοινοποίηση στον Εργοδότη.»

²¹ «Σε περίπτωση που:

(α) η ποσότητα ή η φύση επιπρόσθετης ή συμπληρωματικής εργασίας, κατά την έννοια του εδαφίου 51.1,
(β) οποιοσδήποτε λόγος καθυστέρησης αναφερόμενος στους παρόντες Όρους,
(γ) εξαιρετικά δυσμενείς κλιματικές συνθήκες,
(δ) οποιαδήποτε καθυστέρηση, εμπόδιο ή παρεμπόδιση από τον Εργοδότη, ή
(ε) άλλες ειδικές συνθήκες που ενδεχομένως να προκύψουν, εξαιρουμένων αυτών που οφείλονται σε υπαιτιότητα του Εργολάβου ή σε παράβαση του Συμβολαίου από τον Εργολάβο ή για τις οποίες ευθύνεται ο Εργολάβος,

είναι τέτοια που να δικαιολογούν την παραχώρηση στον Εργολάβο παράτασης του Χρόνου Αποπεράτωσης του Έργου, ή οποιουδήποτε Τμήματος ή μέρους αυτού, ο Μηχανικός οφείλει, αφού διαβουλευθεί με τον Εργοδότη και τον Εργολάβο, να προσδιορίσει την παράταση αυτή και να ειδοποιήσει σχετικά τον Εργολάβο, με κοινοποίηση στον Εργοδότη. Νοείται ότι στον προσδιορισμό αυτό ο Μηχανικός οφείλει να λαμβάνει υπόψη και οποιοσδήποτε οδηγίες του έχουν εκδοθεί σύμφωνα με το άρθρο 51 και οι οποίες αφορούν αφαίρεση, μείωση ή τροποποίηση οποιοσδήποτε εργασίας του Έργου ή τροποποίηση οποιοσδήποτε προκαθορισμένης χρονικής σειράς κατασκευής οποιοσδήποτε μέρους του Έργου.»

²² «B.7. Ο Μηχανικός οφείλει να ανταποκρίνεται σε εύλογο χρόνο στις υποβληθείσες απαιτήσεις του Εργολάβου για παράταση χρόνου. Σε αντίθετη περίπτωση δίνει στον Εργολάβο το δικαίωμα να ισχυριστεί ότι του δόθηκε η εντύπωση ότι ο χρόνος δεν είναι σημαντικός για τον Εργοδότη και κατ' επέκταση ότι θα μπορούσε να συμπληρώσει το Έργο, όχι στον προκαθορισμένο χρόνο, αλλά σε εύλογο χρόνο. Σε αυτή την περίπτωση ενδεχομένως να κριθεί ότι ο χρόνος έχει καταστεί απροσδιόριστος.

8. Εάν ο χρόνος είναι ή έχει καταστεί απροσδιόριστος (time at large) τότε δεν προκύπτει σαφώς η ημερομηνία από την οποία επιβάλλονται οι αποζημιώσεις για καθυστερήσεις και επίσης τίθεται σε αμφιβολία το δικαίωμα του Εργοδότη να λύσει την εργοδότηση του Εργολάβου λόγω καθυστερήσεων αφού ο χρόνος παύει να είναι ουσιώδης όρος της σύμβασης.»

to deliver components he is bound to provide, or by delay in giving essential instructions, the general rule is that he loses the right to claim liquidated damages for non-completion to time, for he "cannot insist on a condition if it his own fault that the condition has not been fulfilled."

.....

Where the right to claim liquidated damages is lost because the employer causes delay, the contractor is obliged to complete within a reasonable time and the employer is entitled to claim unliquidated damages if the contractor fails to do so.»

Περαιτέρω, ισχυρίζεται η Αιτήτρια ότι οι Καθ' ων την ενημέρωσαν ότι η επιβολή κυρώσεων δεν είναι αυτοσκοπός και μέχρι την ημέρα καταχώρησης της αίτησης, οι Καθ' ων η αίτηση παραχωρούσαν προσωρινή ενδιάμεση παράταση χρόνου. Για άγνωστους όμως λόγους, οι Καθ' ων αυθαίρετα αποφάσισαν να προβούν σε αποκοπή ρήτρας αποζημιώσεων, ενάντια στην πρακτική που είχαν υιοθετήσει προγενέστερα.

Στον αντίποδα οι Καθ' ων η αίτηση ισχυρίζονται πως η Αιτήτρια παραβίασε το Άρθρο 44.2²³ της Σύμβασης, πως με δεδομένο ότι η επίδικη σύμβαση είναι δημόσια και όχι ιδιωτική η διαδικασία εξέτασης των Αιτημάτων παράτασης καθορίζεται στη νομοθεσία (Νόμος 73(Ι)/16 και Κ.Δ.Π. 138/16, η οποία προβλέπει ειδικώς την ακολουθητέα διαδικασία, βλ. Κανονισμούς 4 και 19) και είναι εκ φύσεως χρονοβόρα, και ότι η επιβολή της χρηματικής ρήτρας είναι σύμφωνη με το Άρθρο 47.1²⁴ της Σύμβασης,

²³ «Νοείται ότι ο Μηχανικός δεν είναι υποχρεωμένος να προσδιορίσει παράταση χρόνου για οποιαδήποτε αιτία εκτός εάν ο Εργολάβος:

(α) έχει ειδοποιήσει εντός 28 ημερών αφότου παρουσιάστηκε για πρώτη φορά η αιτία αυτή το Μηχανικό με κοινοποίηση στον Εργοδότη, και

(β) έχει υποβάλει εντός 28 ημερών αφότου δόθηκε η ειδοποίηση αυτή, ή εντός τέτοιου άλλου εύλογου χρονικού διαστήματος που θα συμφωνήσει ο Μηχανικός, ώστε η υποβολή αυτή να μπορεί να μελετηθεί και αξιολογηθεί έγκαιρα, πλήρως τεκμηριωμένα δικαιολογητικά στοιχεία για την παράταση χρόνου που θεωρεί ότι δικαιούται.»

²⁴ «Εάν ο Εργολάβος αποτύχει να συμμορφωθεί με το Χρόνο Αποπεράτωσης σύμφωνα με το άρθρο 48 για ολόκληρο το Έργο ή, εάν εφαρμόζεται, για οποιοδήποτε Τμήμα μέσα στον αντίστοιχο χρόνο που καθορίζεται στο άρθρο 43, τότε ο Εργολάβος θα αποζημιώνει τον Εργοδότη με το ποσό που αναφέρεται στο Παράρτημα Προσφοράς, για κάθε ημέρα ή μέρος της ημέρας που περνά μεταξύ του αντίστοιχου Χρόνου Αποπεράτωσης και της ημερομηνίας που αναγράφεται στο Πιστοποιητικό Παραλαβής για ολόκληρο το Έργο ή το αντίστοιχο Τμήμα. Ο Εργοδότης έχει δικαίωμα να αφαιρεί το ποσό των αποζημιώσεων αυτών από τα ποσά που οφείλονται ή θα οφείλονται στον Εργολάβο, χωρίς βλάβη του δικαιώματός του για ανάκτηση του ποσού αυτού με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο. Η πληρωμή ή αφαίρεση τέτοιων αποζημιώσεων ουδόλως απαλλάσσει τον Εργολάβο από την υποχρέωση του να συμπληρώσει το Έργο ή από οποιαδήποτε άλλη υποχρέωση ή ευθύνη του που απορρέει από το Συμβόλαιο. Νοείται ότι, μετά την πάροδο του Χρόνου Αποπεράτωσης, το ποσό ανά ημέρα καθυστέρησης θα είναι άμεσα και πάραυτα οφειλόμενο και πληρωτέο από τον Εργολάβο στον Εργοδότη,

αφού παρήλθε ο συμφωνηθέντας χρόνος αποπεράτωσης του Έργου (29.11.23).

Αντικρούοντας τους ισχυρισμούς της Αιτήτριας, σε σχέση με τους Πίνακες - Τεκμήριο 7 της Ε.Δ. Αριστοτέλους, η κα Σοφισπούλου ισχυρίζεται ότι η Αιτήτρια επιχειρεί να παραπλανήσει ως προς τον χρόνο που χρειάστηκε για να επιλυθούν τα Θέματα 1, 6 και 11 στον πρώτο Πίνακα, ενώ ως προς τα θέματα που η Αιτήτρια παρουσιάζει ως εκκρεμότητες στον δεύτερο Πίνακα, ισχυρίζεται πως τα Θέματα 1, 2, 3, 16 και 17 έχουν κλείσει, ως προς το Θέμα 29 ισχυρίζεται ότι ο Αρχιτέκτονας ενημέρωσε την Αιτήτρια ότι δεν θα γίνει καμία εργασία που δεν προβλέφθηκε κατά τη μελέτη και ότι το Θέμα 19 παραμένει ανοικτό επειδή αναμένεται συγκεκριμένη ενέργεια από μέρους της Αιτήτριας.

Όσον αφορά στην εισήγηση για παραχώρηση προσωρινής παράτασης χρόνου εν αναμονή της εξέτασης των Αιτημάτων της Αιτήτριας για παράταση χρόνου, οι Καθ' ων αναφέρουν πως κάτι τέτοιο δεν εμπίπτει στις πρόνοιες της Σύμβασης, εξ ου και ο Εργοδότης δεν ενέκρινε τη σχετική εισήγηση του Μηχανικού. Όσον αφορά στους ισχυρισμούς περί μη τοποθέτησης του Μηχανικού εντός ευλόγου χρόνου, οι Καθ' ων η αίτηση επισημαίνουν πως η Αιτήτρια έχει αποστείλει μέχρι σήμερα στον Μηχανικό περί τα 3.500 έγγραφα και πέραν των 300 επιστολών βάσει του Άρθρου 44 της Σύμβασης, συνεπώς ο όγκος εγγράφων και διευκρινίσεων που έχει να διαχειριστεί ο Μηχανικός, είναι τεράστιος. Υποστηρίζουν παράλληλα πως ο χρόνος εξέτασης των Αιτημάτων παράτασης είναι εύλογος, λαμβάνοντας υπόψιν τον αριθμό και βαθμό δυσκολίας των Αιτημάτων.

Περαιτέρω επισημαίνουν πως ο Μηχανικός τοποθετήθηκε στο Αίτημα παράτασης αρ. 9 με επιστολή του ημερ. 15.1.24 (Τεκμήριο 17 της Ε.Δ. Σοφισπούλου) και στο Αίτημα παράτασης αρ. 10 με επιστολή του ημερ. 8.4.24 (Τεκμήριο 18 της Ε.Δ. Σοφισπούλου) και εισηγείται τη μη παραχώρηση παράτασης στην Αιτήτρια σε σχέση με τα πιο πάνω Αιτήματα. Τέλος, υποστηρίζουν πως οι θέσεις της Αιτήτριας είναι αντιφατικές, αφού από τη μια ισχυρίζεται καθυστέρηση στην εξέταση των Αιτημάτων της για παράταση

χωρίς ο Εργολάβος να έχει δικαίωμα να αμφισβητήσει το ποσό αυτό και χωρίς ο Εργοδότης να έχει υποχρέωση να αποδείξει οποιαδήποτε ζημιά. Νοείται περαιτέρω ότι το συνολικό ποσό τέτοιων αποζημιώσεων δεν πρέπει να υπερβεί το ποσό που ισούται με το 20 τοις εκατό του Ποσού Συμβολαίου»

του χρόνου αποπεράτωσης και από την άλλη ότι ο χρόνος αποπεράτωσης κατέστη απροσδιόριστος.

Ως έχει νομολογηθεί, στο στάδιο εξέτασης αίτησης για προσωρινά διατάγματα δεν έχει θέση ο χαρακτηρισμός οποιουδήποτε εκ των διαδίκων ως αναξιόπιστου.²⁵ Με δεδομένο ότι η Αιτήτρια παραθέτει μαρτυρία προς υποστήριξη της θέσης της ότι η καθυστέρηση που προκαλείται στην ολοκλήρωση του Έργου οφείλεται στην πλευρά του Εργοδότη και δεδομένου ότι εκ των πραγμάτων παρήλθαν αρκετοί μήνες από την υποβολή των Αιτημάτων για παράταση του χρόνου αποπεράτωσης του Έργου χωρίς να έχει ακόμη την απόφαση επί των Αιτημάτων της, κρίση μου είναι ότι τα όσα έχει επικαλεστεί η πλευρά της Αιτήτριας στις ένορκες δηλώσεις που έγιναν προς υποστήριξη της παρούσας αιτήσεως, με το περιορισμένο βάρος που έχει για τους σκοπούς της παρούσας διαδικασίας, είναι αρκετά για σκοπούς κατάδειξης ορατής πιθανότητας επιτυχίας. Οι Καθ' ων η αίτηση πράγματι εγείρουν με την ένσταση τους αριθμό σημαντικών ζητημάτων, αφού ισχυρίζονται πως ο χρόνος ανταπόκρισης του Μηχανικού στα διάφορα αιτήματα και υποβολές της Αιτήτριας είναι εύλογος υπό τις περιστάσεις, ότι ο χρόνος που τα διάφορα θέματα εκκρεμούν είναι μικρότερος από αυτόν που ισχυρίζεται η Αιτήτρια, ότι τα Αιτήματα παράτασης δεν υποβλήθηκαν συμφώνως του Άρθρου 44.2 της Σύμβασης αλλά εκπρόθεσμα, και ότι αυτά εξετάζονται μέσα στα αναμενόμενα και εύλογα χρονικά πλαίσια. Τυχόν εξέταση όμως των θεμάτων που οι Καθ' ων η αίτηση εγείρουν θα ισοδυναμούσε, κατά την κρίση μου, με εξέταση της ουσίας της αγωγής, και διατύπωση κρίσης ως προς την ύπαρξη των ουσιαστικών δικαιωμάτων της Αιτήτριας. Ενώ εκείνο που χρειάζεται στο στάδιο τούτο είναι μόνο σοβαρές ενδείξεις περί της πιθανότητας ύπαρξης τους, κάτι για το οποίο, με βάση τα όσα η Αιτήτρια έθεσε ενώπιον του Δικαστηρίου, θεωρώ ότι έχει ικανοποιήσει. Επαναλαμβάνω ότι στο παρόν στάδιο το Δικαστήριο ούτε χρειάζεται αλλά ούτε και πρέπει να καταλήξει σε οποιοδήποτε εύρημα ως προς τα συγκρουόμενα πραγματικά και νομικά σημεία που εγείρουν οι δύο πλευρές, αλλά απλώς να διαπιστώσει ότι οι προϋποθέσεις του άρθρου 32 ικανοποιούνται. Η έρευνα του Δικαστηρίου θα πρέπει να σταματά εκεί όπου επιτρέπεται η διαπίστωση ύπαρξης ή ανυπαρξίας κάποιας προοπτικής επιτυχίας. Είναι δε αρκετό η Αιτήτρια, προς στοιχειοθέτηση της σχετικής προϋπόθεσης, να παραθέσει ενώπιον του Δικαστηρίου το υπόβαθρο της μαρτυρίας η οποία θα χρειαστεί με σκοπό μόνο να δικαιολογηθεί η έκδοση του ζητούμενου

²⁵ Πολ. Εφ. 312/10, Κουπλά ν. Πουλλάς Τσαδιώτης Ατδ κ.α., ημερ. 17.7.2014.

παρεμπόμπτοντος διατάγματος.²⁶ Η διαπίστωση κατά πόσο όντως ευσταθούν οι θέσεις της Αιτήτριας περί αντισυμβατικής και παράνομης αποκοπής ρήτρας αποζημίωσης ή οι αντίθετοι ισχυρισμοί των Καθ' ων η αίτηση είναι θέματα τα οποία θα εξεταστούν, αξιολογηθούν και αποφασιστούν κατά την εκδίκαση της ουσίας της υπόθεσης.

Για τους πιο πάνω λόγους κρίνω ότι πληρούται και η δεύτερη προϋπόθεση του άρθρου 32 του Νόμου 14/60.

Προχωρώ στην εξέταση της τρίτης προϋπόθεσης του άρθρου 32.

Ισχυρίζεται η Αιτήτρια ότι η επιβολή της χρηματικής ρήτρας θα επηρεάσει καταλυτικά την ήδη επιβαρυνμένη, λόγω άλλων αιτιών που αναφέρονται στην Ε.Δ. Αριστοτέλους, χρηματική ροή του Έργου και της Αιτήτριας και θα φέρει περαιτέρω επιπτώσεις τόσο χρηματοοικονομικές όσο και χρονικές στην πρόοδο των εργασιών. Με εκτιμώμενη ημερομηνία ολοκλήρωσης των εργασιών περί τα τέλη Ιουλίου του 2024, η Αιτήτρια θα υποστεί συνολικές ζημιές ύψους €1.225.000 σε διάστημα περίπου 8 μηνών. Η χρηματική ροή του Έργου θα κλονιστεί σημαντικά και ίσως ανεπανόρθωτα λόγω της αποκοπής της χρηματικής ρήτρας. Η χρηματική ρήτρα αντιστοιχεί σε αποκοπή περίπου 18% από τα πληρωτέα της Αιτήτριας, ποσοστό πολύ μεγαλύτερο από το ποσοστό μεικτού κέρδους που η Αιτήτρια υπολόγισε κατά την υποβολή της προσφοράς της (περίπου 12%), με αποτέλεσμα η Αιτήτρια να στερείται όχι απλώς το κέρδος της, αλλά και το πραγματικό κόστος των εργασιών της ίδιας για την εκτέλεση του Έργου. Η αποκοπή τέτοιων ποσών, δημιουργεί αυτόματα ανάγκη για εξεύρεση επιπρόσθετης χρηματοδότησης από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα από τα οποία η Αιτήτρια ήδη εξασφάλισε χρηματοδότηση με σκοπό την ολοκλήρωση του Έργου τον Δεκέμβριο του 2023. Όμως η Τράπεζα Κύπρου, με επιστολή ημερ. 8.8.23 ενημέρωσε την Αιτήτρια ότι δεν θα της παράσχει πρόσθετη χρηματοδότηση για το Έργο. Η εξεύρεση χρηματοοικονομικών πόρων από άλλες πηγές για την κάλυψη των αυξημένων χρηματικών αναγκών (που προκύπτουν από την αποκοπή χρηματικής ρήτρας) θα προκαλέσει στην Αιτήτρια ανεπανόρθωτη ζημιά, καθότι δεν θα είναι σε θέση να αντεπεξέλθει κατάλληλα στις υπάρχουσες υποχρεώσεις της στο Έργο, αλλά και στα υπόλοιπα έργα που είναι υπό εξέλιξη. Σε περίπτωση που επιτραπεί στους Καθ' ων να συνεχίσουν να αποκόπτουν χρηματική ρήτρα, η Αιτήτρια θα οδηγηθεί σε

²⁶ GEO M. Hadjikyriacos Co Ltd and others v. United Biscuits UK Ltd (1979) 1 C.L.R. 689, 699.

οικονομικό αδιέξοδο με την ημερομηνία ολοκλήρωσης του Έργου να μην μπορεί να εξακριβωθεί, δίδοντας ουσιαστικά το δικαίωμα στους Καθ' ων να αποκόπτουν παρανόμως χρήματα, επ' αόριστον. Έτσι η Αιτήτρια θα οδηγηθεί στην οικονομική εξαθλίωση προτού δικαιωθεί από το Δικαστήριο.

Οι Καθ' ων η αίτηση υποστηρίζουν πως η Αιτήτρια δεν έχει αποδείξει πως θα είναι δύσκολο να απονεμηθεί δικαιοσύνη σε μεταγενέστερο στάδιο ή ότι η ζημιά της θα είναι ανεπανόρθωτη. Τουναντίον, ακόμα και αν αποφασιστεί σε κατοπινό στάδιο ότι λανθασμένα οι Καθ' ων εφάρμοσαν τη ρήτρα καθυστέρησης, το ποσό της ρήτρας θα μπορεί να καταβληθεί στην Αιτήτρια (η οποία με την Αγωγή της διεκδικεί το ποσό των €355.000 ως αποζημιώσεις), γεγονός που δείχνει πως μπορεί να απονεμηθεί δικαιοσύνη σε κατοπινό στάδιο. Περαιτέρω, η Αιτήτρια δεν ισχυρίζεται πως οι Καθ' ων, οι οποίοι είναι οργανισμός δημοσίου δικαίου, είναι αφερέγγυοι. Πρόσθεσε δε η ευπαίδευτη συνήγορος τους στο στάδιο των αγορεύσεων, ότι το επίδικο έργο δεν είναι το μοναδικό έργο που κατασκευάζει η Αιτήτρια, αφού κατασκευάζει και την Ιατρική Σχολή των Καθ' ων η αίτηση και έχει και άλλα έργα (πράγματι, σημειώνω, ο ευπαίδευτος συνήγορος της Αιτήτριας ανέφερε στο Δικαστήριο στις 19.3.24 πως η Αιτήτρια έχει τέσσερα έργα σε εξέλιξη).

Δεν θεωρώ πως τα όσα η Αιτήτρια παραθέτει μπορεί να οδηγήσουν σε κρίση περί συνδρομής της τρίτης προϋπόθεσης του άρθρου 32 του Νόμου 14/60.

Ξεκινώ από το γεγονός ότι τα περιστατικά της υπόθεσης είναι τέτοια που επιτρέπουν τον δίκαιο και εύλογο υπολογισμό της ζημιάς της Αιτήτριας και η αποζημίωση της θα μπορεί, κατά τη γνώμη μου, να υπολογιστεί και να καθοριστεί μελλοντικά από το Δικαστήριο. Το ποσό της αποκοπής είναι συγκεκριμένο στο Πιστοποιητικό Πληρωμής αρ. 38 (€355.000) όπως θα είναι συγκεκριμένο και σε κάθε επόμενο Πιστοποιητικό Πληρωμής, με την Αιτήτρια να έχει το δικαίωμα να ανακτήσει οποιοσδήποτε περαιτέρω ζημιές ήθελε υποστεί από τη συμπεριφορά των Καθ' ων. Όπως δε επισήμανε η κα Χρίστου, σε περίπτωση που εγκριθεί παράταση του χρόνου της αποπεράτωσης του Έργου (η διαδικασία εξέτασης των σχετικών Αιτημάτων προχωρεί όπως προκύπτει από τα γεγονότα), το ποσό της αποκοπής θα μπορεί να επιστραφεί στην Αιτήτρια είτε στα πλαίσια του επόμενου Πιστοποιητικού Πληρωμής, είτε στα πλαίσια του Τελικού Λογαριασμού.

Η Αιτήτρια δεν ισχυρίζεται ότι οι Καθ' ων η αίτηση είναι αφερέγγυοι. Αυτό που ισχυρίζεται είναι ότι με την επιβολή της ρήτρας αποζημίωσης η χρηματική ροή του Έργου θα κλονιστεί σημαντικά και ίσως ανεπανόρθωτα και ότι θα προκληθούν προβλήματα καταβολής πληρωμών σε προμηθευτές, προσωπικό και υπεργολάβους. Προς τεκμηρίωση των θέσεων της παραθέτει σχετικό Πίνακα στη σελ. 11 της Ε.Δ. Αριστοτέλους, τις οικονομικές της καταστάσεις για το έτος 2019 καθώς και μία επιστολή των συμβούλων Deloitte και απόσπασμα από απόφαση της Τράπεζας Κύπρου να μην της παράσχει πρόσθετη χρηματοδότηση (Τεκμήρια 15 έως 17 της Ε.Δ. Αριστοτέλους).

Προκύπτει πράγματι πως η Τράπεζα Κύπρου δεν προτίθεται να χρηματοδοτήσει περαιτέρω το επίδικο Έργο (ούτε και τα άλλα υπό εξέλιξη έργα της Αιτήτριας). Όμως το γιατί η εξεύρεση χρηματοοικονομικών πόρων από άλλες πηγές είναι αδύνατη ή το γιατί η εξεύρεση χρηματοδότησης από άλλες πηγές θα προκαλέσει ανεπανόρθωτη ζημιά στην Αιτήτρια δεν είναι σαφές από την Ε.Δ. Αριστοτέλους (βλ. παρ. 55 της Ε.Δ. Αριστοτέλους), ούτε και εύλογα αντιληπτό. Ούτε και υπάρχει εικόνα για τη γενικότερη χρηματοοικονομική κατάσταση της Αιτήτριας σήμερα (επισυνάφθηκαν μόνο οι οικονομικές της καταστάσεις για το έτος 2019). Η Αιτήτρια υπέβαλε τα Αιτήματα της για παράταση του χρόνου αποπεράτωσης του Έργου μετά την παρέλευση της συμβατικής ημερομηνίας ολοκλήρωσης του Έργου, με αποτέλεσμα να ήταν αδύνατη η λήψη τυχόν απόφασης πριν επέλθει ο χρόνος που η ρήτρα αποζημίωσης θα μπορούσε να επιβληθεί βάσει του Άρθρου 47.1 της Σύμβασης. Η διαδικασία εξέτασης των Αιτημάτων της προχωρεί όπως διαφαίνεται από την Ένσταση των Καθ' ων, και σε περίπτωση που εγκριθεί παράταση, το ποσό που αποκόπτεται μπορεί να επιστραφεί στην Αιτήτρια στο επόμενο Πιστοποιητικό Πληρωμής. Συνεπώς δεν πρόκειται για περίπτωση που θα αποκόπτονται χρήματα επ' αόριστον (εάν βεβαίως τα Αιτήματα της για παράταση ήθελε κριθούν δικαιολογημένα από τα αρμόδια όργανα) και η Αιτήτρια θα μπορεί μέσω των μηχανισμών της Σύμβασης (στην οποία η ίδια επέλεξε να παραμείνει παρά τις ισχυριζόμενες από αυτήν παραβιάσεις της από τους Καθ' ων), να τα ανακτήσει.

Τα πιο πάνω, με οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η Αιτήτρια δεν έχει υπό τις περιστάσεις τεκμηριώσει πως χωρίς την έκδοση των αιτουμένων διαταγμάτων η ζημιά της θα είναι

ανεπανόρθωτη. Ενόψει λοιπόν της μη συνδρομής της τρίτης προϋπόθεσης του άρθρου 32 για τους λόγους που προσπάθησα να εξηγήσω πιο πάνω, η αίτηση δεν μπορεί να έχει επιτυχή κατάληξη.

Ακόμη όμως και αν είχα κρίνει πως η τρίτη προϋπόθεση πληρούτο, και πάλι δεν θα εξέδιδα τα αιτούμενα διατάγματα.

Η Αιτήτρια ισχυρίζεται πως οι Καθ' ων η αίτηση ενεργούν αντισυμβατικά. Σύμφωνα με τους γνωστούς κανόνες του δικαίου των συμβάσεων, σε περιπτώσεις παράβασης ουσιώδους όρου της σύμβασης, «το αθώο μέρος έχει το δικαίωμα να τερματίσει τη σύμβαση, εάν έτσι επιλέξει, και να διεκδικήσει αποζημιώσεις. Υπαλλακτικά, εάν έτσι επιθυμεί, μπορεί να συνεχίσει με τη σύμβαση και απλώς να διεκδικήσει αποζημιώσεις» (βλ. σύγγραμμα Π. Πολυβίου, **Το Δίκαιο των Συμβάσεων**, 2021, Τόμος Β, στη σελ. 650). Στην προκειμένη περίπτωση, παρά τις ισχυριζόμενες παραβιάσεις, η Αιτήτρια επέλεξε να μην τερματίσει τη Σύμβαση και να περιοριστεί σε διεκδίκηση καταβολής αποζημιώσεων. Επιζητεί όμως διάταγμα που στην ουσία θα έχει ως αποτέλεσμα τη συνέχιση εφαρμογής ορισμένων μόνο όρων της Σύμβασης, αφού επιδιώκει να απαγορευθεί στους Καθ' ων η εφαρμογή του Άρθρου 47.1 της Σύμβασης. Το αίτημα της δε, δεν περιορίζεται χρονικά μέχρι λ.χ. του σημείου της ανταπόκρισης του Μηχανικού στα Αιτήματα της για παράταση (ισχυρίζεται, υπενθυμίζω, πως ο Μηχανικός παραλείπει και/ή αρνείται να τοποθετηθεί εγκαίρως στα Αιτήματα της για παράταση βλ. παρ. 28 της Ε.Δ. Αριστοτέλους), αλλά μέχρι την ολοκλήρωση του Έργου και/ή μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας για προσπάθεια φιλικού διακανονισμού για όλα τα αιτήματα παράτασης χρόνου (σημειώνω πως κατά τον χρόνο καταχώρησης της αίτησης εκκρεμούσαν δύο Αιτήματα (με αρ. 9 και 10) και στο μεταξύ έχει υποβληθεί και τρίτο (με αρ. 11)). Η έκδοση ενός τέτοιου διατάγματος θα είχε συγκριτικά μεγαλύτερες αρνητικές επιπτώσεις στους Καθ' ων η αίτηση και τα δικά τους δικαιώματα εάν στο τέλος ήθελε κριθεί ότι η Αιτήτρια δεν δικαιούνται παράταση (ή την παράταση που ζητά) ή ότι ο χρόνος εκτέλεσης δεν κατέστη απροσδιόριστος, αφού οι Καθ' ων δεν θα μπορούν πλέον να εφαρμόσουν τον όρο της Σύμβασης που προνοεί για τις επιπτώσεις υπέρβασης από τον Εργολάβο του χρονικού πλαισίου ολοκλήρωσης του Έργου.

Όσον αφορά στο διάταγμα που ζητείται με την παρ. Β. της αίτησης, σημειώνω πως αυτό δεν είναι προσωρινό. Ζητείται ουσιαστικά αναγνωριστικό διάταγμα ότι ο χρόνος

ολοκλήρωσης του Έργου έχει καταστεί απροσδιόριστος. Προκειμένου να εκδοθεί τέτοιο αναγνωριστικό διάταγμα (το οποίο δεν ζητείται, σημειώνω, και με την Αγωγή, χωρίς όμως τούτο να αποκλείει από μόνο του τη χορήγηση του, βλ. Καν. 25.1(3) των Κ.Π.Δ.²⁷), θα χρειαζόταν αναμφίβολα τελική κρίση επί της βασιμότητας των αιτιάσεων της Αιτήτριας ενώ σύμφωνα με τη νομολογία στο στάδιο έκδοσης ή μη ενός προσωρινού διατάγματος, είναι ανεπιθύμητο να εμπλέκεται ο δικαστής στην εξέταση της ουσίας της αγωγής (βλ. **Αβερκίου v. ΘΕΟ Κτηματική Ατδ κ.α.**, (2013) 1 Α.Α.Δ. 222) και θα επέλυε παράλληλα στην ουσία ολόκληρη τη διαφορά.

Περαιτέρω δε, και ανεξαρτήτως του λεκτικού των αιτουμένων διαταγμάτων, η ουσία είναι ότι, ενόσω υφίσταται μία εν εξελίξει συμβατική διαφορά, η Αιτήτρια ζητά όπως εκδοθεί διάταγμα που να διατάσσει τους Καθ' ων η αίτηση να της καταβάλλουν το πλήρες ποσό των Πιστοποιητικών Πληρωμής, χωρίς να προβαίνουν σε αποκοπές, και να αναγνωριστεί παράλληλα ότι ο χρόνος εκτέλεσης του Έργου κατέστη απροσδιόριστος. Ζητείται στην ουσία ένα προστακτικό και ένα αναγνωριστικό διάταγμα. Προστακτικά διατάγματα όμως, σύμφωνα πάντα με τη νομολογία, σπάνια εκδίδονται σε ενδιάμεσο στάδιο και αυτό μόνο όταν από την απαίτηση φανερώνεται μια ασυνήθιστα δυνατή και καθαρή περίπτωση (**RKB Leathergoods Limited v. Αγγελίδη** (2004) 1 Α.Α.Δ. 1071, **Λόρδος κ.α v. Πέτρου Σιακόλα κ.α.** (2010) 1B Α.Α.Δ. 1271 και **Τσιερκέζου v. Dragon Tourist Enterprises Ltd** (2009) 1A Α.Α.Δ. 734²⁸), ιδιαίτερα εκεί όπου με την έκδοση τους επιλύεται το κύριο ζήτημα της αγωγής και μάλιστα κατά τρόπο που ανατρέπεται το status quo ante.

Έχει μεν διαπιστωθεί η ύπαρξη ορατής πιθανότητας επιτυχίας της αξίωσης της Αιτήτριας, πλην όμως θεωρώ πως δεν πρόκειται για μία ασυνήθιστα δυνατή και καθαρή περίπτωση. Όπως προαναφέρθηκε, οι Καθ' ων η αίτηση ήγειραν μέσω της Ένστασης τους σοβαρά θέματα τα οποία θα πρέπει να εξεταστούν στο κατάλληλο στάδιο, μεταξύ άλλων, ότι τα Αιτήματα παράτασης υποβλήθηκαν από την Αιτήτρια

²⁷ «Το δικαστήριο δύναται να χορηγήσει ενδιάμεση θεραπεία είτε εγείρεται αξίωση για τελική θεραπεία αυτού του είδους είτε όχι.»

²⁸ «Τη διάσταση αυτή παρέλειψε να εντοπίσει το πρωτόδικο Δικαστήριο, το οποίο εξέδωσε στην ουσία ένα προστακτικό διάταγμα το οποίο με βάση διαχρονική νομολογία σπάνια εκδίδεται και αυτό μόνο όταν από την απαίτηση φανερώνεται μια ασυνήθιστα δυνατή και καθαρή περίπτωση. (*Shepherd Homes v. Sandham* [1971] Ch. 340 και *David Bean: Injunctions*, 2η Έκδοση, σελ. 35-37, παρ. 3.33-3.37). Περαιτέρω είναι φανερό ότι με την έκδοση του επίδικου διατάγματος το πρωτόδικο Δικαστήριο στην πράξη εκδίκασε και την ουσία της αγωγής, κάτι το οποίο είναι άκρως ανεπιθύμητο και αντίθετο με την ανάγκη έκδοσης προσωρινού και μόνο μέτρου.» (η έμφαση δική μου).

εκπρόθεσμα (και μετά τη συμβατική ημερομηνία ολοκλήρωσης του Έργου, ενώ η Αιτήτρια προφανώς γνώριζε από πριν ότι θα χρειαζόταν παράταση περί τις 300 ημέρες) και όχι συμφώνως του Άρθρου 44.2 της Σύμβασης (και άρα ο Μηχανικός δεν είναι καν υποχρεωμένος να προσδιορίσει παράταση), ότι ο Μηχανικός έχει τοποθετηθεί επί αμφοτέρων των Αιτημάτων παράτασης που υπέβαλε η Αιτήτρια και εκκρεμούσαν κατά την ημερομηνία καταχώρησης της υπό κρίση αίτησης – στο πρώτο δύο περίπου μήνες πριν την καταχώρηση της αίτησης (έστω και αν η Αιτήτρια δεν ήταν γνώστης αυτού του γεγονότος) και στο δεύτερο τρεις περίπου εβδομάδες μετά την καταχώριση της αίτησης, ενώ, και όσον αφορά στις ισχυριζόμενες παραλείψεις του Μηχανικού να τοποθετηθεί κατά τα λοιπά στα ερωτήματα και υποβολές της Αιτήτριας, είναι η θέση τους ότι τα όσα αναφέρει η Αιτήτρια είναι παραπλανητικά, παραθέτοντας συνάμα τις δικές τους θέσεις επί ορισμένων θεμάτων που η Αιτήτρια θεωρεί πως παραμένουν ανοικτά.

Στη βάση των όσων ανέφερα πιο πάνω, ακόμα και αν είχα καταλήξει ότι πληρούται και η τρίτη προϋπόθεση του άρθρου 32 του Ν.14/60 και πάλι δεν θα εξέδιδα τα αιτούμενα διατάγματα, καθότι θα έκρινα πως το ισοζύγιο της ευχέρειας δεν συνηγορεί υπέρ της έκδοσης τους.

Κατάληξη

Υπό το φως των ανωτέρω, η αίτηση απορρίπτεται.

Όσον αφορά τα έξοδα, δεν βρίσκω λόγο για να παρεκκλίνω από τον γενικό κανόνα ότι αυτά ακολουθούν το αποτέλεσμα. Συνεπώς, και κατόπιν συνοπτικού υπολογισμού, επιδικάζονται έξοδα ύψους €2.500 πλέον ΦΠΑ, αν υπάρχει, υπέρ των Καθ' ων η αίτηση και εναντίον της Αιτήτριας.

(Υπ.)

Μ. Θεοκλήτου, Α.Ε.Δ.

ΠΙΣΤΟΝ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΗΤΗΣ